

in de tuchtzaak, waarin het Sanhedrin Jezus wikkeld, hierop niet, dan spreekt het vanzelf en toont ons het voorbeeld van apostel en profeet, van martelaar en hervormer, en bovenal van onzen Heere en Meester zelve, dat de aangeklaagde en veroordeelde alsdan zulk een vonnis voor van nul en geenerlei waardij behoort te houden, en zich te gedragen heeft, niet naar het schuldige vonnis van eene door den Heiligen Geest verlaten rechtbank, maar, bij ontstentenis van een beter Kerkelijk oordeel, naar het getuigenis van Gods Woord, gelijk hem dit door de getrouwe belijders en in zijn eigen consciëntie vertolkt wordt.

Zoo zijn dan ook de profeten en apostelen, in weerwil van zulke vonnissen, steeds met de bediening van hun ambt voortgegaan; en onze Heere Jezus Christus zelf, hoewel door de Joodsche Synode te Jeruzalem, die Sanhedrin heette, geheel vervloekt en uitgeworpen, is niettemin tot op den huidigen dag zijn profetisch en priesterlijk en koninklijk ambt blijven bedienen en bedient het nog.

Al wie door eenige Kerkelijke rechtbank op aarde uit zijn ambt en bediening ontzet wordt, mag derhalve nimmer aan deze ontzetting vrijheid ontleenen, om zijne bediening te onderlaten, tenzij het hem op goede en deugdelijke gronden gebleken zij, dat de op aarde gewezen uitspraak tevens de uitspraak van zijn Koning daarboven in de hemelen zij.*)

Gegrepen door, innerlijk gebonden aan deze kerk-norm, door Kuiper zoo helder geformuleerd, zijn de in '44 en volgende jaren geschorste ambtsdragers hun ambt blijven bedienen. Christus ontsloeg hen niet — zouden ze dan mogen staken?

Zij hebben ook in dit opzicht het geloof der afscheidings- en doleantie-vaderen nagevolgd, aanschouwende de uitkomst van hun wandel.

Zij mochten, ze konden niet anders.

Want ze wilden, het koste wat het koste, in Christus' kerk blijven.

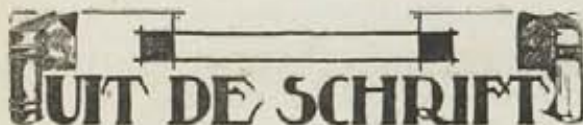
Ze wilden, het koste wat het koste, in Christus' dienst blijven.

En ze weigerden de wet van de kerk te conformeren aan de practijk van de kerk.

Want als de wet van de kerk, aangepast wordt aan het leven van de kerk dan is de eenige vrucht het bederf van de kerk.

C. V.

*) Afwerping van het juk der synodale hiërarchie, p. 12.

UIT DE SCHRIFT

god zegt: „memfomal”.

..... welk verbond met Mij zij vernietigd hebben..... Jeremia 31:32.

Want indien dat eerste (verbond) onberispelijk geweest ware, zoo zou voor het tweede geen plaats gezocht zijn geweest. Want (hen) berispende zegt Hij tot hen..... zij zijn in dit mijn verbond niet gebleven..... Hebr. 8:7, 8, 9.

Laat ons eens even ons verdiepen in onderstelde gevallen.

Stel eens, dat ergens in een kerk de leden en de vergaderingen langen tijd niet geleefd hebben naar de bestaande orde, omdat ze daarin niet zijn blijven staan, omdat ze die hebben overtreden, en stel eens, dat nu ineens iemand zegt: maar dat moet anders worden! — betekent dat zeggen zelf dan reeds een veroordeeling van de kerk-ordening, van het kerkstatuut, van de kerkelijke formulieren? Of is het misschien een erkenning, dat er iets gebeuren moet van binnen, zóó dat men meer ieder persoonlijk gaat leven naar de bestaande orde?

Stel eens, dat in een bepaalde trouwverbintenis er iemand opstaat, die „berispende” verklaart, dat het den laatsten tijd niet goed ging in die verbintenis, en dat hij daarna toevoegt, dat men niet naar den regel der verbintenis heeft geleefd, „berispt” die mensch dan „den regel” of „het leven onder den bestaanden regel”?

Stel eens, dat anno 1948 in een groot deel der nederlandsche pers geklaagd wordt: „na de bevrijding van 1945 ging het mis in Nederland”, en dat de redactie van die klagende pers haar klacht adstrueert door de opmerking, dat ze in Nederland de grondwet hebben geschonden, critiseert die redactie dan die grondwet of soms het spel, dat ermee gedreven is?

En als die kerkmensen, die bondgenoot, die dagbladredacteur in die onderstelde gevallen nu zeggen, ieder op eigen terrein: het moet anders! — willen zij dan een ANDER statuut voor de kerk, een ANDERE substantie voor het trouwverbond, een ANDERE wet met ANDERE beloften en ANDERE bevelen, of willen ze soms een MEERDERE werking van den Geest, opdat die de betrokkenen stuk voor stuk beter doe leven naar de bestaande verordeningen? En het overtreden doe ophouden?

En stel eens, dat er tot en over die doleerende kerk, die benuwde verbondsgemeenschap, die bezwaarde redactie een Stem van Boven kwam, zeggende: „Ik heb uw gebed verhoord, Ik zal in die kerk, dien vriendschapskring, dat volk meer van mijn Geest geven dan Ik te voren deed, en Ik zal gaan genezen van de hiërarchie in de kerk, zoodat ieder zich de kerk-zaken weer persoonlijk voor zichzelf gaat aantrekken, en Ik zal gaan genezen van den individualistengeest in de liefdesverbintenis, zoodat elk voor zich de zaken weer individueel zich gaat aantrekken en niet altijd op den ander ziet, en Ik zal gaan genezen van den Jan Salie-geest onder het volk, die alle zaken van volk en wet maar leert overlaten aan de regeeringsorganen, en Ik zal maken, dat de leden van de natie zich weer zelf, persoonlijk, voor de zaken van grondwet en recht aansprakelijk stellen, wel, dan geeft die Stem van Boven inderdaad „betere” beloften dan vroeger; maar geeft ze soms andere?? En zou zij het goed vinden, als wij allen onze dankbaarheid voor dat genadige woord van die Goddelijke Stem nu eens hierin gingen toonen, dat we zelden: die oude kerkregel was niet veel zaaks, die was maar uitwendig, die trouwbelofte had niet veel om het lijf, ze was alleen maar een formalistisch gedoe, en die voormalige grondwet was niet meer dan een formeel nationaal-politiek gedoe, te, bloot uitwendig, en ruw-collectief, maar voortaan zal de Spreker van die Stem van Boven Zijn zaken grondig anders inrichten, Hij zal een nieuwe orde scheppen en afkondigen, waarin Hij grondrechtelijk zich enkel en alleen verbonden behoort te achten aan de vrome kerkleden, en aan de wedergeboren liefde-belovers, en aan de trouwe, de voor 100 pct. volle burgers, en de rest, nu ja, die zal Hij nog maar zoowat opschepjen met een formeel-uitwendig-collectief Reglement, dat echter ook weer „maar uitwendig” is, en waarvan Hij Zelf terdege weet, dat het toch niemand van de anderen wezenlijk interesseeren zal? Ik zeg: zou de Spreker van die Stem van Boven zulk een uiting van „dankbaarheid” voor zijn „betere beloften” goedkeuren?

Ik denk dat allen, ook Meynen en Ridderbos, ook Bruins Slot en Schouten, zouden roepen: neen, o neen. En dat ze ons zeggen zouden: houdt op met die tastbare dwaasheden.

En wij zouden het op dat punt eens zijn.

Maar waarom luisteren dan zooveel, die — en nu noemen we geen namen meer — in en om een synode precies zóó hooren redeneeren, naar zulke betoogen als naar de hoogste wijsheid: tenminste „menschelijk-vol-maakt”?

Want inderdaad: het zijn er velen.

Ze hooren Jeremia exegetiseeren.

Ze hooren de exegeten verklaren: volgens Jeremia 31 heeft de Stem van Boven gezegd: het gaat niet goed tot nu toe, ze hebben Mijn Verbond vertreden, ze hebben in massa's de zaken van Israël maar aan anderen overgelaten, en er geen zaak van persoonlijke, individuele verantwoordelijkheid van gemaakt; maar nu ga Ik hun mijn Geest geven, die hen weer leeren zal, van Israël's zaken een zaak van ieders eigen verantwoordelijkheidsbesef te maken; en Ik geef in dezen betere beloften.

En nu gaan die vele luisteraars scherper luisteren.

Want ze hooren de exegeten daarna concludereen; en ze gaan beleven, dat die exegeten hun conclusies als even zoovele dogma's dicteeren aan alle kerkleden: derhalve maakt de Spreker van de Stem van Boven dus een totaal ANDER verbond, met geheel ANDERE statuten, en ANDERE beloften en een ANDERE Grondwet, en wie niet uitverkoren is om mee te doen van uit het diepe hart, nu ja, die laat Hij maar zoowat meeloopen in den tros, en laat hun af en toe met barsche stem voorlezing doen van de nog niet heeltemaal af te schaffen gemeenschaps-ordeningen, bloot uitwendig overigens. Maar zijn echte verbond, dat gaat Hij alleen aan met die uitverkorenen. De meeloopers in den tros, die laat Hij afschepen met wat oude plunje van die vroegere gemeenschapsbepalingen. Maar het nieuwe, dat is heel wat ANDERS, en dat is voor zijn verkorenen, NA hun wedergeboorte.

En nu gaan de hoorders van die exegeten applaudiseeren: dank u voor uw dogma, en we zullen 't óók zóó leeren;

en in bond gaan ze samen, wie hen niet wil volgen in het leeren van de dictaten hunner logica, bij duizenden uit de kerk werpen, als niet belovende niets te leeren wat niet in alles overeenkomt met de resultaten van die exegeten, gedichteerd als axioma's voor de gesubalterneerde dogmatici en confessoren.

Ze doen wat Meynen-Ridderbos-Bruins Slot-Schouten in die hierboven eerst geteekende verbanden dwaashed zouden noemen, en nog eens dwaashed.

Ik zie hier een vinger waarschuwend opgestoken. En ginds nog een. Ineens gaan er heel wat vingers omhoog. Ik hoor van allen kant me vragen: maar er staat toch, dat God zelf berispte? Dat Hij zelf zijn oude verbond berispte? En versachtelijk van zijn eigen werk-van-certijds toef: oude boedel, bloot-uitwendige relatie?

Maar staat dat er wel waarlijk?

Zeker, we treffen een grieksch woord aan in Hebr. 8

vs 7 en 8, dat in onze vertaling samenhangt met „berispen”. „Niet onberispelijk”, dat vroegere. „Berispende” treedt de Heere God op.

Maar wat wil „berispen” zeggen? Wat is van het grieksch woord de beteekenis?

Het kan zeggen: niet voldaan zijn over iets, ontevreden zijn met iets. Iemand, die verklaart: het gaat niet goed, zóó als het nu gaat, die treedt op als zoo'n „berisper”. Wij denken bij „berispen” aan iemand, die standjes uitdeelt, die personen aanvalt; er zijn rechtsgemeenschappen, waarin „een berisping” een zachttaardige, maar niet dreigingloze vorm van tuchttoefening over personen is. Maar in de grieksch taal kan het werkwoord „memfomai” (door „berispen” vertaald) ook beteekenen: zijn ontevredenheid of onvoldaanheid betuigen, later merken dat men bezwaard, of nog niet over de uitkomst voldaan is. Zelfs wie zou zeggen: „dankbaar, maar niet voldaan”, die spreekt zijn „memfomai” uit, al is hij ook dankbaar. Alle revolutie begint met het zeggen: „memfomai”. En alle reformatie vangt met hetzelfde woord aan: „memfomai”. En alle voortgaande reformatie eveneens (dankbaar, maar niet voldaan). Alle „bezwaarden” in een kerk zeggen: „memfomai”. Prof. Veenhof schrijft over: „memfomai”-zeggers over en onder de synoderatie. De Heer Jan Schouten zegt in de Tweede Kamer: „memfomai”: het gaat niet goed, het moet anders. Maar hij wil geen verandering van grondwet, althans niet nu. Hij wil alleen maar, dat ze er naar zullen handelen, en dat de slapers wakker worden. „Memfomai” kan beteekenen: bezwaren zien, doleeren, zijn beklag doen of: klagen.

Ook de bijbel en de grieksch vertaling van het Oude Testament kennen het woord in dezen zin. In dit alles schreef Job God geen ongerijmde dingen toe (Job 1:22): hij beklagde zich (nog) niet over God; de grieksch vertaling zegt: Job sprak niet aangaande God: memfomai. Tot Abraham spreekt de Heere: wandel voor mijn aangezicht en wees oprecht; de grieksch vertaling zegt: wees onberispelijk; laat mij niet over u te klagen hebben (Gen. 17:1). Job was „vroom” (1:1, 8); dat zegt God zelf (2:3); en Elifaz verklaart, dat een mensch het nooit zoo ver brengt als God in het niet-noodig-maken van de klacht van een ander, die zou zeggen: memfomai, — ik vind, dat het daarginds niet goed gaat (4:17; vgl. 15:14; 22:3; 33:9; 9:20; 12:4).

Zoo constateert ook Paulus van zichzelf, dat in zijn farizeeuwsche periode geen enkele van zijn superieuren aangaande hem kon zeggen: „memfomai”: hij leefde strikt naar den regel, dien zij hem geleerd hadden. Indien zoo'n farizeeuwsche meester toen reeds wel zou gezegd hebben: „memfomai”, wel, dan zou niet de farizeeuwsche regel, doch de leerling Paulus zijn gedesavouerd door zulke Gamaliëls. Een examiner, die tot den geëxamineerde bij den uitslag zegt: „memfomai”, veroordeelt immers niet zijn eigen onderwijs, doch de ontrouw of de onbekwaamheid van den leerling?

Hoewel, het kan soms zijn, dat het „memfomai” van den leeraar-examinator toch verder gaat, dan alleen het individuele geval van dien éénen gedropen leerling. Misschien denkt hij, als er vele leerlingen zakken: de school moet nog meer haar best gaan doen voor de discipelen, ze zijn zoo hardleersch, het peil zakt overal, — weet ge wat? we zullen ons nóg meer met de leerlingen gaan bemoeien. We zullen den leerling gaan bijwerken, meer zorg besteden aan de pupillen onzer school, opdat haar naam goed blijve, en de resultaten van het onderwijs ons als leermeesters niet beschamen, straks in de toekomst. Dan begint de leeraar met bijlessen. Met sterker privé toezicht. Met scherper tucht. Maar ook, wanneer hij den te zwakken leerling bijlessen geeft, en hem met anderen extra bewerkt, ook dan wil hij geen andere leerstof hem geven (als ware dié berispelijk). Maar hij wil met „betere beloften” de hele zaak nu eens nieuw aanpakken, opdat de oude leerstof eindelijk er in moge gaan als gesneden kook. En „HEEL” de school er kome.

Hier is „memfomai” een critiek op behaalde resultaten, — hoe en om wat oorzaak dan ook.

Ook elders treffen we het woord in zulke beteekenissen.

Zóó zijn er, zegt Paulus, bezwaarden in de kerk. Als iemand tegen iemand eenige klacht heeft, d.w.z. als hij in gemoede verklaart: het gaat niet goed, memfomai, — wel, dan moet men zich niet van zoo'n gravamen afmaken, en vooral niet gaan dreigen en citeeren, maar dan moeten ze daar in de kerk elkaar verdragen (het samen uithouden) en daarin elkaar gunst bewijzen (Col. 3:13). Als in de kerk murmureerders zijn, dwaalleeraars, die zich niet willen voegen onder de van God gestelde kerkelijke ordeningen (want ze doen net als Korach, Judas, vs 11), dan zijn die scheurmakers ontevreden met hun lot; ze zeggen: memfomai, het is niet in orde, de dingen moeten anders, ik moet een andere plaats hebben in de kerk.

En — als tenslotte Paulus in Rom. 9 de doordringende prediking doet van Gods volstrekte soevereiniteit, die Hem doet zich ontfemen over wien Hij wil, en laat verharderen, dien Hij wil, dan hoort Paulus iemand tegenwerpen: Wat klaagt Hij dan nog? (Rom. 9:19). In het Grieksch staat: waarom komt Hij dan nog voor den dag met

agt met „be-
„Berispin-

is van het

zijn over
et iets.
et goed,
reeds op als
rispen" aan
en aanvalt;
n berispin-
se vorm van
de griekse
door „beris-
tevredeheid
en dat men
voldaan is.
iet voldaan",
ij ook dank-
gen: „mem-
set hetzelfde
t gaande
et voldaan".
„memfomai".
zeggers over
chouten zegt
et gaat
s. Maar hij
ans niet nu.
en handelen,
nfomai" kan
n beklag

ing van het
lezen zin. In
le dingen toe
et over God;
et aangaande
Heere: wan-
de griekse
mij niet over
was „vroom".
Elifas ver-
er brengt als
acht van een
— ik vind,
vgl. 15:14;

f, dat in zijn
zijn superi-
mfomai": hij
geleerd had-
toen reeds
vel, dan zou
leerling Pau-
malis. Een
bij den uit-
ters niet zijn
onbekwaam-

„memfomai"
gaat, dan al-
en gedropen
le leerlingen
er best gaan
dileers, het
len ons nog
gaan be-
n bij-werken,
r school, op-
aten van het
amen, straks
aar met bij-
herper tucht.
leerling bij-
tra bewerk,
stof hem
hij wil met
eens nieuw
ndelijk er in
„L" de school

de doordrin-
ekte sou-
ntfermen over
Hij wil, dan
t klaagt
het Grieksch
den dag met

een: „memfomai"? Dan is dus alles toch zóó als Hij
het eigenlijk hebben wil?

Dunkt u ook niet, dat het met de verklaring van
Jer. 31 (Hebr. 8) anders zou gelopen zijn, indien
„memfomai" in Hebr. 8 precies zóó zou vertaald zijn
als in Rom. 9:19? De Heere geeft zijn ongenoe-
gent te kennen over wat er was. Het was niet
goed gegaan. De toestanden waren uiterst onbevred-
igend. En klagende over hetgeen tot nu toe bereikt
is, zegt de Heere nu: wij zullen ze sterker gaan
bewerken. We zullen meer Geesteskrachten
hun doen toekomen.

Maar van Zijn verbondsinstellingen,
en van Zijn verbonds-substantie zegt Hij
geen kwaad. Integendeel: ze hebben die over-
treeden. De bondsREGEL was goed, en de substan-
tie blijft dezelfde. Maar de toegevoerde krachten,
en de bijkomende Geesteswerking, DIE kon nog
GROEIEN.

De hovenier zal nu meer zorg besteden aan den
boom, de Leeraar aan de school: Hij zal ze meer
nog dan tevoren individueel bewerken.

En Paulus, die deze betere (geen an-
dere), deze versterkte (geen nieu-
we) belofte kent, Paulus hoopt dan ook, dat straks,
als de Laatste Publieke Uitslag van het Examen af-
komt, zijn leerlingen, die in de laatste dagen
school gaan (in de school des Geestes, d.w.z. in de
N.T. kerk en catechisatie) straks onberispelijk
mogen bevonden worden (Phil. 2:15, 1 Thess. 3:13;
5:23). En ook zijn eigen leer methode
(1 Thess. 2:10). Hij hoopt, dat de hoogste Leeraar
en Curator der kerk straks moge zeggen: mijn school-
onderwijs met dit mijn onderwijzend personeel heeft
geholpen, mijn zorg, óók mijn versterkte
zorg voor de leerlingen droeg vruchten. Deze „bo-
men" hebben niet „gelogen". Want een boom die
slecht draagt, die is „berispelijk", hoe en waar-
om dan ook. Men staat erbij te klagen. Te
klagen, niet over de wet, doch over de omstan-
digheden, waaronder zóó lang is geleefd
en gewerkt.

„Niet het oude verbond is dus van God verworpen,
doch de bondsontrouw Israelieten zijn oorzaak daar-
van, dat God een nieuwen bondshandel gaat be-
ginnen". (Grundmann, in Kittel, Wtbch.) Zij hebben
het oude verbond „krachteloos" gemaakt? Hoe? Net
als de wet, die ook krachteloos
(in het ons behouden) werd door
onze zonden.

Maar daarom wordt die wet toch niet berispt?
En Gods verbond toch niet? K. S.

KERKELUK LEVEN

confessie en organisatie, II.

In ons vorig nummer gaven we het eerste deel van
wat drs C. v. Dijk ons verzocht te publiceren. Omdat
drs v. Dijk ook prof. Holwerda en ds Schilder in zijn
daarna volgend gedeelte betrof, heb ik beiden inzage
van zijn stuk gegeven, met verzoek, hun opmerkingen te
willen geven. Waaraan zij voldeden. Hier komt dus
drs Van Dijk's vervolg, met daarbij in den tekst door
mij aangebrachte hoofdletters, die verwijzen naar op-
merkingen, hetzij van bovengenoemde heeren, hetzij
van mijzelf.

Drs C. v. Dijk vervolgt:

Anders staan de zaken voor diegenen die van meening
zijn, dat na het kerkelijk conflict, waarbij zooveel zich
ontrouw of te zwak in het geloof of dwalend van inzicht
betoonde, de consequenties in allerlei Christelijke orga-
nisaties niet konden uithouden (A). Trokken zij, die in de
kerk begonnen waren de tucht te oefenen, niet de conse-
quenties om ons als staande buiten het Rijk van Chris-
tus ook den toegang tot de Christelijke organisaties te
ontzeggen, dan moesten wij zelf deze consequentie maar
trekken en ons lidmaatschap opzeggen, met welke op-
wekking Prof. Holwerda dan ook zijn betoog voor de
Ver. v. Calv. Wjsh, besloot. Het is niet zonder belang
nog eens vast te stellen, dat Prof. Holwerda tot heen-
gaan oprise ook reeds, toen hij meende art. 2 der sta-
tuten zoo te mogen lezen, dat hij zich daarop kon be-
roepen voor zijn en Ds H. J. Schilders' opvatting (B).
Toen er dus nog voldoende principiële basis door hem
aanwezig geacht moest worden (C) om zijn inzicht bin-
nen de vereniging tot gelding te brengen (D). Zooals
ook Ds Francke een heengaan uit de A.R.-partij be-
pleitte niet allereerst op grond van gebleken principiële
afwijking en gebleken onmogelijkheid om tot juist
beginselformuleering en meerdere getrouwheid te kom-
men, doch uit de door andere geforceerde kerkelijke
breuk concludeerde tot de noodzaak van een politieke
breuk onzerzijds (E). Ik ga thans niet pogen dit stand-
punt te weerleggen. De wijze waarop na een veelzins
aanvaardbaar betoog tot heengaan wordt geconcludeerd
lijkt mij meer emotioneel dan redelijk te verstaan (F).
Slechts weinigen hebben zich dan ook door deze emo-
tionaliteit laten meevoren (G). Wel hebben meerderen
sich bezorgd afgevraagd of dan toch soms separatis-
tische tendenzen als hier openbaar werden bij sommige
vrijmaking mee een rol gespeeld zouden hebben (H).

Ds Jongeling en Ds van der Stoep zijn dan ook lange
een anderen weg heengaan (I). Zij constateerden een
diepgaand wijsgeerig verschil t.a.v. het kerkbegrip, op
grond waarvan zij niet langer lid van de vereniging

meenden te mogen blijven. Dat zij op grond van dit ver-
schil zonder verdere — ongetwijfeld mogelijke — discus-
sie heengingen, werd echter gemotiveerd door het feit,
dat in de kerk tuchtmaatregelen genomen waren. Een
dwingend oorzakelijk verband tusschen tucht in de kerk
en heengaan uit de vereniging werd ook hier gesteld,
doch als bij Prof. Holwerda niet meer dan gesteld (J).

Tot zoover voor ditmaal inzender. Hierna de anti-
critiek.

A. „Ontrouw" en wat schrijver, volkomen terecht,
nog voorts noemt, heeft altijd consequenties. Indien
het openbaar is, des te sterker. En indien het wordt
aangediend als trouw, en met de klem van
de kerkelijke samenleving wordt gepredikt als roeping
van Gods wege, dan heeft ontrouw etc. eerst recht
consequenties. Het is dan immers de stem van wie
zegt: kom, ga met ons, en doe als wij, en zoo niet, de
Heere zal richten tusschen u en ons. Daar ligt de
moeilijkheid, en als we die als moeilijkheid wegredene-
ren, hebben we de kerk vermoord. door haar „kli-
maat" haar af te nemen. (K. S.).

B. Prof. Holwerda merkt hierbij op (V.C.W. betee-
kent: Vereniging voor Calvinistische Wijsbegeerte):

Inderdaad. Ook toen ik nog meende art. 2 der Sta-
tuten te kunnen onderschrijven, zag ik in de V.C.W. niet
langer de mogelijkheid tot samenwerking. Gezien het
feit, dat dezelfde mensen die ons in de kerk van af-
wijking der belijdenis en scheurmakerij bleven beschul-
digen en vonnissen, in de vereniging óis aanvaardden
als staande op den grondslag dier belijdenis. Daarom
schreef ik dan ook in m'n officieel bedankbrief: „Dat
men ons in wijsgeerig verband zoekt vast te houden op
hetzelfde oogenblik dat men ons kerkelijk blijft uitwer-
pen, is alleen maar in schijn een acte van toenadering.
In wezen is het een nieuwe acte van verstooting. Im-
mers, men bewijst hiermee slechts, dat men met ons
speelt: het „ja" der uitbanning op Zondag is van Maan-
dag tot Zaterdag een „neen", doch den volgende Zondag
is het opeens weer een „ja"..... Men meent wel, dat
door een blijvend samengaan in verenigingsverband het
vuur der scheuring beperkt blijft tot de kerk. Maar in
werkelijkheid betekent het, dat men het vuur der on-
waarschijnlijkheid van de kerk overdraagt naar de veren-
iging, en door dat vuur den bodem ook van het
verenigingsgebouw verteert.

C. Prof. Holwerda teekent hierbij aan:

Voldoende principiële basis? Neen, want door dat
spelletje van ja en neen bewees men de basis van art.
2 niet meer serieus te nemen. De gemeenschappelijke
basis was niet meer aanwezig. Een voldoende princi-
piële basis is niet een mooi zinnetje op papier, waar-
onder een goedkoopte handtekening komt; doch het
dagelijksch betoon metterdaad, dat men zelf die basis
als zodanig erkent, door er op te gaan staan, en de
broeders die daarop werkelijk staan geen seconde als
verlaters dier basis laat behandelen.

D. Hierbij zegt prof. Holwerda:

In geding was niet het tot-gelding-brengen van een
inzicht. De V.C.W. was toch geen disputeercollege, waar
ieder eigen inzicht kon ventileren, doch een principiële
werk-gemeenschap?

E. Opmerking van K. S.:

Ds Francke kon ik wegens tijdsgebrek geen inzage
geven. Ik meen evenwel, dat inzender zich vergist in-
zake de chronologische orde der bekendmaking van
ds Francke's bezwaren. Wat ik me van hem herinner,
was de gelijktijdigheid van het inbrengen van onder-
ling samenhangende bezwaren. Bovendien is de tegen-
stelling: anderen forceerden een kerkelijke
breuk, nu gaan wij onzerzijds politiek breken,
niet juist, ook niet als weergave van ds Francke's re-
denering, waarop we natuurlijk hier niet nader be-
hoeven in te gaan.

Er wordt ook door ds F. gezegd: dezelfde men-
schen, die ons in de kerk zeggen buiten Gods Rijk te
zien staan (avondmaalsformulier) zeggen in de politiek
geen sprake van, help alstublieft mee, uw uitwerpers
uit te zenden als arbeiders in den oogst (die is vol-
strekt niet alleen een kerkelijke oogst); en dus: de-
zelfde mensen hebben in de kerk de zaak kapot
gemaakt, en in de politiek doen zij het ook. ZIJ, niet
wij. Hoogstens kon daar dan bij komen een illustra-
tie van dit laatste gevoelen uit hun politieke gedrag.
Vergeet niet, dat een schisma de oogen scherpt, en
dat wie pas heeft gezien, hoe brutaal men afwijkt van
de grondregelen der christelijke samenleving (als in
de kerk-kwestie gebeurd is, en nog gebeurt) zijn oogen
ziet gescherpt voor meerdere ontdekkingen; vergeet
evenmin, dat de krampachtige pogingen van hen, die
voor en na de uitwerping van de reformatische
groep alle zeilen bijzetten om Kuypers kwade erfenis
er weer in te hameren, met gelijktijdige verzwakking
van zijn goede, versterkt zijn vóór en na het schisma.
De min fraaie manier, waarop zij tijdens den oorlog
hun best deden b.v. de Kamper studenten in afwezig-
heid van ondergeteekende, te infecteeren met behulp
van..... Bavink's stuntelige rede, terwijl zij thans een
bewuste actie ontketenen om dr Diepenhorst Jr te
laten optreden als mentor der jeugd (niet alleen stu-
denten etc.) is ook sprekend; een tijdlang moest dit
alles met stilzwijgen aangezien worden. Het is niet bil-
lijk, te vergeten, dat we vijf jaar lang hebben moeten
zwijgen in den oorlogstijd, maar dat in die vijf jaren
het bederf bewust is doorgezet door degenen die te
kwader ure zich voor den wagen van dr H. H. Kuypers
en zijn groep lieten spannen. Zoo móes wel veel van wat
ons na de kerkelijke scheuring van het hart moest on-
geveer samenvallen met een antwoord op het

„de firma CHRIS van GERMEN".

Nooit van die firma gehoord?
[Ds] Y. K. V(ellenga), filiaalhouder van het lande-
lijke Levensmiddelenbedrijf van de firma Ger van Ker-
ken — de benaming is niet van D. E. C. maar van
Y. K. V.! — in Meppel is er de uitvinder van. In het
kindermeel-artikel van het blaadje, dat hij in navol-
ging van Albert Heijn en andere betere kruideniers
bij zijn afnemers bezorgen doet, heeft hij geschreven
over het Kindermeelconflict, dat bij zijn firma anno
1944 is uitgebroken.

Sinds dat conflict is de „firma" — let er goed op
lezer, de benaming is niet van D. E. C. maar van
Y. K. V.! — uiteengegaan en is er volgens den schrij-
ver van het reclameblad voor Drenthe en Overijssel
naast de firma Ger van Kerken een firma Ger van
Kerken O.G. ontstaan. O.G. betekent zoveel als
„ongebonden". Volkomen juist! Voor wie zijn taal kent
is ongebonden nog niet hetzelfde als bandeloos!

Intusschen schijnt — volgens Y. K. V. — de firma
Ger van Kerken niet bang behoeven te zijn voor haar
naam. Want „er schijnt gewerkt te worden aan een
„fusie" tussen de nieuwe firma en de firma Chris
„van Germen, onder welke naam de reeds vroeger ver-
„dwenen, toen al zo over het „vergif van 1905"
„bezwaarde vennoten, een bedrijfje hebben opgezet.
„Deze laatste willen van de naam Ger van Kerken
„helemaal niets weten en als de fusie eens tot stand
„mocht komen, zullen de „O.G.-ers hun aanspraken wel
„prijs geven, verheugd genoeg, dat ze wat ruimer zaken
„kunnen doen."

U hebt natuurlijk al lang begrepen, dat met de
firma Ger van Kerken de synodocratische firma be-
doeld wordt, met de O.G.-ers de uit deze synodocrati-
sche gemeenschap uitgebannen Gereformeerde Kerken
en met „de firma Chris van Germen" de Christelijke
Gereformeerde Kerken.

Bepaald stijlvol is de geestigheid van Y. K. V. niet.
„Chris van Germen."

Voelt u 'm?

Dat lijkt deksels veel op „Chris van Kermen".

Ds Y. K. Vellenga moest echter — en nu laten we
heel zijn beeldspraak varen — de deputaten, die zijn
synode voor samenspreking met de Christelijke Gere-
formeerde Kerken benoemde, niet zoo in de wielen
rijden! Zijn geestigheden zijn nu niet bepaald „cement",
dat Kerken bindt als kerkmuren vallen tot puin in
't end".

En we veroorloven ons een vraag, gedachtig aan
het spreekwoord: „zooals de waard is, vertrouwt hij
zijn gasten". Begeeren de Kerken, waartoe Ds Y. K.
Vellenga behoort, eenheid met de Christelijke Gere-
formeerde Kerken, omdat zij dan „wat ruimer zaken
kunnen doen"? Laat hij weten, dat wij eenheid met
de Christelijke Gereformeerde Kerken zoeken, omdat
deze Kerken zich aandienen als een op Gods Woord
gegronde Vergadering en we in de Acte van Afschei-
ding en in de Acte van Vrijmaking beloofden, dat we
met elke zodanige Vergadering willen verenigd zijn.

En dan: weet Ds Vellenga, dat Prof. Dr F. W.
Grosheide destijds beweerde, dat bij een eventuele
vereniging met de Christelijke Gereformeerde Kerk
de verenigde Kerken 1905 zouden moeten loslaten?

En dat Prof. Dr H. H. Kuypers tegenover een Chri-
stelijk Gereformeerd Predikant verklaarde, dat de Ge-
reformeerde Kerken ter wille van een vereniging met
de Christelijke Gereformeerde Kerk wel bereid waren
1905 te laten vallen?

En vindt Ds Y. K. Vellenga het niet ontzettend in
het licht van dergelijke verklaringen, in het licht van
het feit, dat zijn synode nog steeds deputaten voor
samenspreking met de Christelijke Gereformeerde Ker-
ken heeft, dat „om 1905" honderden ambtsdragers
door de vergaderingen van zijn Kerken zijn geschorst,
afgezet en de Avondmaalsgemeenschap met vele tien-
duizenden van zijn broeders en zusters door het drijven
dier vergaderingen verbroken is?

Als hij dat waarlijk vreeselijk vond — en dat zegt
hij op den kansel van de afdeeling Meppel — dan zou
hem zoo'n geestig stukje over Kindermeel en zoo in de
pen, in de keel en in het hart blijven steken. Het zou
in zijn hart niet opkomen!

D. E. C.

pogen, om de reformatische strooming uit te scha-
kelen, speciaal nu de oorlog een kans bood.

F. Prof. Holwerda antwoordt hierop als volgt:

Drs v. D. moet eerst maar eens aantonen, dat m'n
conclusie niet klopte op het volgens hem veelzins aan-
vaardbaar betoog, voor hij suggereert, dat die conclusie
meer emotioneel dan redelijk te verstaan is. Prof. Dooye-
weerd gaf tijdens die vergadering toe, dat als mijn uit-
gangspunt (de opvatting van art. 2) juist was m'n
conclusie onvermijdelijk was.

G. Antwoord van prof. Holwerda:

Ik heb nooit getracht door emotionaliteit iemand mee
te voeren. Wel stelde het me teleur, te moeten ont-